

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

پنجره دانش

کنکاشی در مسائل فرهنگی، اجتماعی و زیست محیطی

www.ketab.ir

گردآوری و تدوین:
فاطمه جمالی آرانی

سرشناسه : جمالی آرانی، فاطمه، ۱۳۸۴-، گردآورنده

عنوان و نام پدیدآور: پنجره دانش: کنکاشی در مسائل فرهنگی، اجتماعی و زیست محیطی /

گردآوری و تدوین فاطمه جمالی آرانی؛ مشاور علمی و پژوهشی محمدرضا جمالی آرانی.

مشخصات ظاهری: ۲۴۶ ص.

مشخصات نشر: تهران: پیام بهاران، ۱۴۰۱.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۳۴۱-۹۸-۷

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

عنوان دیگر: کنکاشی در مسائل فرهنگی، اجتماعی و زیست محیطی

یادداشت: کتابنامه.

Islam and social problems

موضوع: اسلام و مسائل اجتماعی

Good and evil (Philosophy)

موضوع: خیر و شر (فلسفه)

COVID-19 (Disease) - Philosophy

موضوع: کووید-۱۹ - فلسفه

Hijab (Islamic clothing) - Social aspects

موضوع: حجاب - جنبه های اجتماعی

Enjoining what is good and prohibiting what is evil*

موضوع: امر به معروف و نهی از منکر

Violence in adolescence - Prevention

موضوع: خشونت در نوجوانی - پیشگیری

Spirituality - Islam

موضوع: معنویت - اسلام

Entrepreneurship - Religious aspects - Islam

موضوع: کارآفرینی - جنبه های مذهبی - اسلام

Urmia Lake (Iran) - Environmental conditions

موضوع: دریاچه ارومیه - اوضاع زیست محیطی

شناسه افزوده: جمالی آرانی، محمدرضا، ۱۳۵۲

رده بندی دیویی: ۲۹۷/۴۸۳

رده بندی کنگره: BP۲۳۰

شماره کتابشناسی ملی: ۸۷۸۹۸۷۷

پنجره دانش

کنکاشی در مسائل فرهنگی

اجتماعی و زیست محیطی

گردآوری و تدوین: فاطمه جمالی آرانی

مشاور علمی و پژوهشی: محمدرضا جمالی آرانی

صفحه آرایی http://Taketab.com/cg

چاپ اول ۱۴۰۱

چاپخانه سپیدان

شمارگان ۱۰۰ جلد

انتشارات
زیارت

TAKETAB.IR

بامکاری

پیام
بهاران

تلفن: ۳۳۹۹۸۷۵۲ - ۳۳۹۳۵۷۰۳ - ۳۳۹۰۴۹۹۵

موبایل: ۰۹۳۹ ۱۲۲ ۴۸ ۱۰ - ۰۹۱۰ ۴۴۴

نماینر: ۳۳۹۵۷۴۶۹

فهرست

۱۴	♦ پیشگفتار.....
۱۶	♦ مقدمه.....

نقش کرونا در ایجاد شرور و معنابخشی به زندگی

۲۰	♦ چکیده.....
۲۲	♦ مقدمه.....
۲۵	♦ اقسام شرور.....
۲۸	♦ مسئله شر و نحوه مواجهه با آن.....
۳۰	♦ راه‌حل‌های ارائه شده برای تبیین تحقق شرور.....
۳۷	♦ «کرونا» به مثابه شر وجودی.....
۴۰	♦ نگاه الهیاتی به ویروس کرونا: (معنابخشی به زندگی).....
۴۵	♦ درس‌ها و پیامدهای بحران «ویروس کرونا».....
۴۸	♦ نتیجه.....

عفاف و حجاب و نقش آن در تأمین امنیت فردی و اجتماعی

- ♦ چکیده..... ۵۴
- ♦ مقدمه..... ۵۵
- ♦ بیان مسئله..... ۵۷
- ♦ اهمیت و ضرورت تحقیق..... ۵۸
- ♦ هدف و روش تحقیق..... ۵۹
- ♦ تعریف واژگان..... ۶۰
- ♦ حجاب..... ۶۰
- ♦ عفاف..... ۶۰
- ♦ فرهنگ دینی..... ۶۰
- ♦ اعتقاد مذهبی..... ۶۰
- ♦ پیشینه تحقیق..... ۶۱
- ♦ مبانی نظری تحقیق..... ۶۲
- ♦ نظریه آنومی..... ۶۲
- ♦ نظریه کنترل اجتماعی..... ۶۳
- ♦ عفاف..... ۶۳
- ♦ تعمیق فرهنگ عفاف و حجاب..... ۶۴
- ♦ فرهنگ عفاف و حجاب به دور از افراط و تفریط..... ۶۵
- ♦ اندیشه اقناع در عفاف و حجاب..... ۶۷
- ♦ معرفی الگوی مناسب از انسان‌های عقیف..... ۶۹
- ♦ عفاف و حجاب از دیدگاه اسلام..... ۷۱
- ♦ آثار حجاب بر سلامت روان و پیشگیری از جرایم..... ۷۲
- ♦ حجاب، محدودیت یا آزادی..... ۷۳
- ♦ حجاب، مسئله‌ای فردی و اجتماعی..... ۷۳

- ♦ حجاب و استحکام بنیادهای نهاد خانواده ۷۴
- ♦ حجاب و کاهش آمار جرایم ۷۵
- ♦ بحث و نتیجه‌گیری ۷۵
- ♦ پیشنهادهای کاربردی ۷۶

منابع ۷۸

شرایط اقامه امر به معروف و نهی از منکر از منظر قرآن و حدیث

- ♦ چکیده ۸۲
- ♦ مقدمه ۸۳
- ♦ فرضیات و روش تحقیق ۸۴
- ♦ اهمیت موضوع ۸۴
- ♦ جایگاه امر به معروف و نهی از منکر در قرآن ۸۵
- ♦ امر به معروف و نهی از منکر در احادیث ۸۹
- ♦ شرایط امر به معروف و نهی از منکر ۹۱
- ♦ امر به معروف و نهی از منکر در جامعه‌شناسی ۹۴
- ♦ نتیجه ۹۸

منابع ۱۰۰

خشونت در نوجوانان و راهکارهای پیشگیری از آن

- ♦ پیشگفتار ۱۰۴
- ♦ چکیده ۱۰۶
- ♦ مقدمه ۱۰۸

۱۱۰.....	♦ اهداف تحقيق.....
۱۱۰.....	هدف اصلي تحقيق.....
۱۱۰.....	اهداف فرعي تحقيق.....
۱۱۱.....	♦ سؤال هاي تحقيق.....
۱۱۱.....	سؤال اصلي تحقيق.....
۱۱۱.....	سؤال هاي فرعي تحقيق.....
۱۱۱.....	♦ روش تحقيق.....
۱۱۱.....	♦ پرخاشگري.....
۱۱۳.....	♦ مباني نظري پرخاشگري.....
۱۱۳.....	۱- تئوري رفتار غريزي فرويد.....
۱۱۴.....	۲- نظريۀ ناکامي - پرخاشگري.....
۱۱۴.....	۳- نظريۀ يادگيري اجتماعي.....
۱۱۵.....	۴- ديده گاه شناختي.....
۱۱۶.....	۵- نظريۀ پرخاشگري - پرخاشگري.....
۱۱۶.....	♦ عوامل مؤثر بر پرخاشگري کودکان و نوجوانان.....
۱۱۶.....	۱- خانواده.....
۱۱۷.....	۲- جنسيت.....
۱۱۸.....	۳- سن.....
۱۱۸.....	۴- رسانه ها.....
۱۱۹.....	۵- بازی هاي ويديويي و رایانه اي.....
۱۲۰.....	۶- سلیقه کودکان به عنوان عامل مؤثر پرخاشگري.....
۱۲۰.....	♦ راه کارهايي جهت کاهش خشونت (پيشگيري).....
۱۲۰.....	۱- رفتار والدين در خانواده و عکس العمل آنان در برابر خشونت کودکان و نوجوانان.....
۱۲۳.....	۲- آموزش مديريت خشم.....
۱۲۳.....	۳- تنبيه.....

۱۲۴	۴- پاداش به نمونه‌های دیگر رفتار
۱۲۴	۵- ایجاد هم حسی نسبت به دیگران
۱۲۴	۶- آموزش مهارت‌های اجتماعی
۱۲۶	۷- موسیقی
۱۲۶	♦ خلاصه و نتیجه‌گیری
۱۲۷	♦ پیشنهادها
۱۲۸	منابع

دریاچه ارومیه، علل خشکی و تهدیدات آن

۱۳۴	♦ چکیده
۱۳۶	♦ مقدمه و بیان مسئله
۱۳۸	♦ ضرورت و اهمیت تحقیق
۱۳۹	♦ هدف اصلی تحقیق
۱۳۹	♦ اهداف فرعی تحقیق
۱۴۰	سؤال اصلی تحقیق
۱۴۰	سوالات فرعی تحقیق
۱۴۱	♦ پیشینه تحقیق
۱۴۲	♦ منطقه مورد مطالعه (دریاچه ارومیه)
۱۴۳	♦ خصوصیات و ویژگی‌های دریاچه ارومیه
۱۴۵	♦ هیدرولوژی دریاچه ارومیه
۱۴۶	♦ اکوسیستم دریاچه ارومیه
۱۴۸	♦ یافته‌های تحقیق
۱۴۸	وضعیت منابع آب حوضه آبریز دریاچه ارومیه
۱۴۹	وضعیت مصارف آب حوضه

۱۵۰.....	روند تغییرات دریاچه ارومیه
۱۵۱.....	عوامل مؤثر بر بروز بحران دریاچه ارومیه
۱۵۱.....	برداشت بیش از حد مجاز از منابع آب تجدیدپذیر حوضه
۱۵۲.....	نقش برداشت بی‌رویه از منابع آب زیرزمینی
۱۵۴.....	توسعه نامتوازن بخش کشاورزی حوضه
۱۵۶.....	تغییرات اقلیمی و استمرار خشک‌سالی‌ها
۱۵۶.....	اهم آسیب‌ها و تهدیدهای ناشی از تداوم وضعیت کنونی دریاچه ارومیه
۱۵۷.....	ریزگردها و طوفان‌های گرد و غبار
۱۵۸.....	ایجاد و افزایش انواع بیماری‌های صعب‌العلاج
۱۶۰.....	بیابان‌زایی
۱۶۱.....	♦ بحث و نتیجه‌گیری
۱۶۳.....	♦ پیشنهادهای اجرایی
۱۶۵.....	منابع

چستی و چرایی دستیابی به سلامت معنوی از منظر قرآن و حدیث

۱۷۰.....	♦ چکیده
۱۷۲.....	♦ مقدمه
۱۷۴.....	♦ بیان مسئله
۱۷۴.....	♦ اهمیت و ضرورت تحقیق
۱۷۵.....	♦ اهداف تحقیق
۱۷۵.....	هدف اصلی تحقیق
۱۷۵.....	اهداف فرعی تحقیق
۱۷۶.....	♦ سؤالات تحقیق
۱۷۶.....	سؤال اصلی تحقیق

۱۷۶.....	سؤالات فرعی تحقیق
۱۷۶.....	♦ روش تحقیق.....
۱۷۷.....	♦ سلامت معنوی.....
۱۷۹.....	♦ ماهیت انسان از نگاه قرآن.....
۱۸۲.....	♦ سلامت معنوی از منظر آیات و روایات.....
۱۸۳.....	♦ عوامل دستیابی به سلامت معنوی از منظر آیات و روایات.....
۱۸۳.....	۱- عوامل اعتقادی.....
۱۸۴.....	۱-۱- ایمان به پروردگار عالم.....
۱۸۷.....	۱-۲- معادباوری و آخرت‌گرایی.....
۱۸۸.....	۱-۳- توکل.....
۱۹۰.....	۱-۴- تقوا.....
۱۹۱.....	۲- عوامل رفتاری و عملی (عبادی).....
۱۹۱.....	۲-۱- ذکر.....
۱۹۴.....	۲-۲- نماز.....
۱۹۷.....	۲-۳- قرآن کریم.....
۱۹۹.....	۲-۴- دعا.....
۲۰۲.....	۲-۵- توسل.....
۲۰۳.....	۲-۶- ازدواج.....
۲۰۵.....	♦ بحث و نتیجه‌گیری.....

۲۰۸..... منابع

توسعه کارآفرینی مبتنی بر اسلام و مدیریت جهادی

۲۱۴.....	♦ چکیده.....
۲۱۶.....	♦ مقدمه و بیان مسئله.....

- ♦ اهمیت و ضرورت تحقیق ۲۱۹
- ♦ اهداف تحقیق ۲۲۰
- هدف اصلی تحقیق ۲۲۰
- اهداف فرعی تحقیق ۲۲۰
- ♦ سؤال‌های تحقیق ۲۲۰
- سؤال اصلی تحقیق ۲۲۰
- سؤال‌های فرعی تحقیق ۲۲۰
- ♦ پیشینه تحقیق ۲۲۰
- روش تحقیق ۲۲۲
- ♦ مبانی نظری ۲۲۳
- توسعه کارآفرینی ۲۲۳
- ۱- افزایش اشتغال ۲۲۳
- ۲- توسعه اقتصادی ۲۲۴
- ۳- افزایش رقابت در اقتصاد و توسعه کارایی ۲۲۴
- ۴- افزایش نوآوری و توسعه فناوری ۲۲۴
- ۵- کمک به افزایش صادرات ۲۲۴
- ۶- دستیابی به توسعه منطقه‌ای ۲۲۴
- ۷- افزایش مشارکت بخش خصوصی در اقتصاد ۲۲۵
- ۸- کاهش انحصار شرکت‌های بزرگ و تمرکززدایی ۲۲۵
- ♦ نگرش اسلام به کسب و کار ۲۲۵
- ♦ رزق و روزی در نظر اسلام ۲۲۷
- ♦ اقتصاد در قرآن کریم ۲۲۹
- ۱- تلاش در زمین برای تحصیل روزی در عین توجه به ذات حضرت حق ۲۲۹
- ۲- تبیین نوع معامله و مراوده اقتصادی ۲۳۰
- ۳- توجه به شاخصه‌های تصاحب مال و منفعت حلال و مشروع ۲۳۱

❖ پیشگفتار

دانش و هنر از هر اقلیمی برخیزد و متعلق به هر قومی که باشد از آن همه جهانیان است.

دانش بُود جان و دل را فروغ

علی‌رغم آنکه مشکلات فرهنگی و اجتماعی بخش اجتناب‌ناپذیری از مشخصات جوامع امروزی تلقی می‌گردند، در ایران گستره مشکلات فرهنگی و اجتماعی چون خشونت، سلامت روحی و روانی و معنوی، بیکاری و ... به سبب عوارض سوء فردی و اجتماعی آنها و نقش منفی بر فرایند توسعه جامعه ایران، نگران‌کننده بوده و ضرورت بررسی‌های علمی و مداخلات جدی مبتنی بر شواهد در سطوح مختلف را فراهم آورده است.

درباره تعاریف و طبقه‌بندی مشکلات فرهنگی-اجتماعی در ایران نیز مانند سایر کشورهای جهان توافق قطعی وجود ندارد، به گونه‌ای که در اسناد سازمان‌های دولتی و غیردولتی و مکتوبات صاحب‌نظران، مصادیق، مشکل، مسئله، انحراف و آسیب اجتماعی هم‌پوشانی فراوان داشته و طبقه‌بندی برخی از مسائل و مشکلات فرهنگی و اجتماعی در هر یک از دسته‌بندی‌های مورد اشاره را دشوار می‌نماید. صرف نظر از تفاوت دیدگاه‌ها در نام‌گذاری مسائل فرهنگی-اجتماعی، فصل مشترک همه این مسائل در آن است که همه آنها پدیده‌های نامطلوب بوده و افکار عمومی

جامعه و نخبگان را به خود مشغول داشته، به گونه‌ای که نوعی وفاق و آمادگی جمعی برای مهار آنها پدید آمده است.

بدین ترتیب سلامت روان، بیکاری، خشونت و ... صرف نظر از آنکه انحراف، آسیب یا مشکل تلقی شوند، همگی ذیل عنوان مشکلات فرهنگی-اجتماعی طبقه‌بندی می‌گردند. تنوع و گستردگی مفاهیم و مصادیق مشکلات فرهنگی و اجتماعی هرگونه اقدام به منظور کنترل، پیشگیری و یا کاهش آنها را در جهت بهبود سلامت جامعه موکول به اولویت‌بندی آنها می‌کند، زیرا معمولاً منابع اختصاص داده شده به حل مشکلات اجتماعی اعم از منابع مالی، نیروی انسانی و سایر منابع محدودتر از طیف گسترده مشکلات فرهنگی-اجتماعی است. علاوه بر آن برخی افراد یا گروه‌های اجتماعی بیش از سایر گروه‌ها و افراد در معرض پیامدها و آثار سوء مشکلات فرهنگی و اجتماعی بوده و بدین جهت برنامه‌های کنترل و کاهش مشکلات فرهنگی و اجتماعی می‌بایست جمعیت‌های در معرض مشکلات فرهنگی و اجتماعی را در اولویت یوش خود قرار دهد.

نکته قابل تأمل درخصوص مشکلات فرهنگی و اجتماعی و اولویت‌بندی‌های آنها، آن است که علاوه بر شاخص‌های ملموس و تعیین‌کننده میزان اهمیت یا اولویت هر مشکل، مانند گستره یا فراوانی آن، ابعاد ذهنی آن پدیده مانند شدت مغایرت با ارزش‌های فردی و اجتماعی نیز بر تلقی هر مسئله به عنوان یک مشکل یا در اولویت دانستن آن نقش درخور، ایفاء می‌نماید. براین اساس باید خاطر نشان ساخت که مشکلات فرهنگی و اجتماعی از ابعاد ارزشی نیز برخوردار بوده و نسبت مستقیمی با قضاوت افراد نسبت به آنها در دوره‌های زمانی گوناگون دارد. به طوری که در جوامع مختلف و نزد هر گروه اجتماعی، تلقی افراد از پدیده‌های فرهنگی و اجتماعی و ارزیابی از آنها به عنوان یک مشکل فرهنگی و اجتماعی متفاوت است. در واقع بخشی از عدم توافق درخصوص مصادیق آسیب‌ها، انحرافات و مشکلات فرهنگی و اجتماعی و تفکیک آنها از یکدیگر ریشه در ابعاد ارزشی این مفاهیم و تبعیت این عناوین از قضاوت افراد جامعه دارد. بدین جهت است که مشکل فرهنگی و اجتماعی پدیده‌ای تلقی می‌گردد که نه تمامی احاد جامعه بلکه به زعم تعداد قابل توجهی از افراد، مشکل تلقی گردد و از دید آنها ارزش‌ها و یا کیفیت زندگی آنان را به مخاطره اندازد.